

Pridplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za politiku pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalači.

U Četvrtak 12. Ožujka. 1874.

Broj 6.

„SRIEMSKA VILA“

Banu.“

Iz dvorova Frankopana
U krasenih njih dvorana,
Čuj me Bane, čuj me kćer,
Fruske čarno — kršne gore,
Čuj osamljen mene ljer,
Sad za rane jutra zore!

U snu slada gor na gradu
Vidih ponor groznu jadu,
Iz odaja svoja stana
Začuh pticah, sladjan poj,
Uz vjestnicu sretna dana
Tog narodna zvonka „oj!“

Nježno srce mi naginje,
Treptće kano jesen inje,
Da se spusti med rod slave,
Ueviljenog kog ostavi
U dolina tihe Save,
Da ga vodi iz sna — javi.

Ah što vidi srietna sada?!
Neima — neima više jada!
Sve ti, kliče sve s veseli
Od Dunaja Sav i Drave,
Iz dolina do gor jeli,
Sve je puno, puno slavo!

Sve se grli o naručaju,
Ustnice si ljubke daju,
Svoga Bana nebu nose,
Medju zviezde kuju gor,
Vječna tvorca milo prose:
Njeg da živi i vas dvor!

Sama jadna ja još pliva
U neznanstvu, robstvo sniva,
Skoga gorko tak zacvili
U mramornih mi dvorana,
Ukloniv se krvnoj sili
Da negledjem rodu rana!

Oj! — kak sad mi srce bije
Kada robstva nije — nije!
Kad s Danica nam ukaza
Sa čarobni svoji krasi,
Kada nesta grozna jaza
I jauka: „spasi — spasi!“

Već kad s čuji morjem oj
I nizinom sladjan poj:
„Bože oče živi Bana
U dvorana Zrinovića,
Mažuranić Ivan zvana;
Nam Hrvatom dična tića“

Čuj me Bane, čuj me sad
Kad skršena jeste jad!
Čuj mi glasak iz sried gora,
Čuj mi srca moja jek,
Od gorica prieko mora
Koga ori slava vjek!

Što sam zadnja u pozdravu
Uzveličuē tvoju slavu,
Dični Sine vjek Hrvatske,
Jesu krive — krive rane
A i boli teške bratske
Nježnu srcu mom zadano!

Nu dobro je srce tvoje
Da sasliša glase moje,
Da usliši želje roda,
U ravninah Dunaj-Save,
Koji leće a nehoda
Uznoseć ti Bane slavo!

„Nok Te živi onaj gori
Nebo, morja koji stvori
Čar mudrosti nek T'udeli
Sa priestolja svoje moći
Da iz dvora možeš bjeli
Stazom pravde u rod poći!“

Primi Bano ote želje
Rod moj vazda kē ti velje,
Iz odaja pako dvora

Želje šaljem Vila krasa
Jere znadem da si zora
Da si danak željna spasa!

F. I. N — y Srimac.

ŠTEDLJIVOST NIJE NAJPOSLEDNJA VRLINA, U RAZBORNA I RADINJA DOMAĆINA.

Istina je, ali žalostna, da Ugarska po svom pložaju spada medju najplodnije krajeve. Jer kad nas narodi svieta drže usljed vlastitoga našega hvalisanja i za premce najnaobraženijih pukovah i za najimućnije bar u dvojednoj državi stanovnike, a ipak smo i duhom priprosti i imutkom siromasi, onda je i naša tvrdnja žalostna istina. Čijom krivnjom? Bog da sudi! il nemarom ratarstva, il neukostja poljodielstva, il prevejanostju plemstva, il sananjem kormilarstva? tek je istina: da je Ugarska na rubu materijalne (tvarne) propasti. Izvan kuće silni dovratni dugovi jedu s nami iz državne zdjele narodah ugarskih, u kući pako puko siromaštvo evo danas zaokupljeno gladom. I imućnije selske obitelji, koje su svejednako do sada novi krušac sa starim sastavljale, te po koju svoticu i u šteditonice ulagale, jedva smogoše sjemena za usjeve, miešaju danas raž i ječam i prehranjuju se kupljenim hlebom.

G. 1863 strašna žega, 1866 krajsvibanjski mraz, 1873 poplave, 70 dnevna žega, poljski miševi upropastiše nam žita, opustošiše njive, ubiše zemske plodove. Milijuni ratarske priv-

rode utonuše u bezdno morje pučkih nadah, žopovi i ormari ostaše prazni, žitnice puste i obijene, a zaslugo nikakvo. K tomu udari marvinska kuga, pozoba nemilo hiljade hiljadah na blagu, te da budno čaša gorčine dokapljena šinu ljudstvo pošastna kratelj (kolera) i uvi u crno milione jadne siročadi.

Koje čudo dakle danas tolikim razbojništvom? bezviersvim i sdvojnostim? Šakačko pravo preuzima mah u prostom razredu pačanstva, prevare zavladaše u srednjih, a nemilosrdnost u višjih redovih čovječanskoga kolona. Komunizam (zadugarstvo) zarezio sa svih stranah, a iz njega proizliče ubitačna bujica otimačine i prevrata. Da se još poniekle za vremena doskoči toj ludobi i nemani valja svimi mogućimi sredstvi zapriečiti glad; jer ko što je proletarstvo početak svega zla, tako je sdvojnost poluga razdora, rapikućtva i krvoprolitja.

A kako da ga najproče zapriečimo? Onako, kako ga zaprečuju ljudi na budućnost misleći. Vriedan gazda svake se godine o žetvi pravedno boji, da će mu hrana dostačiti do nova žita. Zato on u svom hambaru imade po koje okno suvišno, te svakoga ljeta unj saspe nekoliko microvah žita za sušnu ilti gladnu godinu. Nikada netroši on jedne godine više nego druge, već po prilici izdaje sok i smok svojoj kući, svojoj družini

zkvh.org.rs

i obitelji podjednako. U njega je dragocjen ključ tavana, podruma, žitnice, kokuruzane i domaće blagajne, koja je kod Bunjevca i Šokca obično u trpezi u velikoj sobi. I hljebac zavarava on, da ga djeca nemrve, žene neražvlače, neproždiru psi i mačke, nezoblje perad. Bez njegova znanja neuvrati se gost, neodpravi djače, vojnik i pastir, on je savjestan i strog pazioc doma, društva i dobra svoga. Dan prije zna on razrediti osobe društveno za razne poslove drugoga dneva, pače ciele sedmice. Uvuče li se ipak ma s koje ruke nestašica, umie on njoj pomoći prištedjenim suviškom, koj se udomio uklonjenom razsipnostju i razkalašenostju. I to je bilo i bit će svedj ono zlatno doba, kad su se naši gospodari i seljaci nadmitali: u koga je starijega brašna i žita, vina i novca? Kad jedan drugomu nije ni mrvoljice zavidio, već svaki neumorno radio, Bogu se molio, crkvu polazio i sin štednju od otea baštinio. U ovakvih slučajih nije glad prietio smrtju, nije bilo zavisti i zavade, nije susjed susjeda mrzio, progonio, varao, gulio; već je obćina bila jedna vriedna družina pod vidom pravedna poglavarstva. Al daj mi se toga danas! Sve je razvraćeno, pakostno, zlobno, razuzdano, zavidno ko da nismo kršćani ljubavi, već pogani mržnje i ubojstva.

Kad nema dakle na domovih naših prijašnje one društvene stege, ljubavi i štednje, a mi snujmo za poljodjelce štedionice, a za nadničare pučke banke, pak ćemo u stegi imat kuda se za pomoć okrenit.

Štednja je prvi uvjet k probitku bolje budućnosti. Podje li samo djekoja obćina ovim putem, jatomit će se za njimi bezdvojbena i ostale, koje nisu voljne da skápaju od gladi, il obijaju u prosjačkih dronjih pragove imućnijih dvorah.

Blaž.

D O P I S I.

* Budim-Pešta 26 Veljače. Danas je ovde na dnevnom redu, pitanje o promeni ministarstva, i dok ovi redovi ugledaju svita, može biti, da će te u stanju biti i listu novih ministara odnosno novog kabineta obćiti.

Kako će ministarstvo — i koji ljudi ua čelo uprave stupiti? to nas jako mora zanimati, jer mi sa dvie strane imamo posmatrati prominu novog ministarstva: sa strane ćudorednosti — i obćeg zemaljskog blagostanja. U prvi mah rekli bi: nemamo se ni ćega bojati, jer smo uvireni, da nova vlada mora biti sklopljena iz redova sadašnje većine sabora, koja je kako u pogledu javnoga reda, tako i u pogledu ćudorednosti — dobro zadahnuta, a mi takovu vladu kanimo svim silama podupirati. Na vladu — iz sadašnje manjine sabora sastavljenju — ne možemo ni pomišljati. — ako se nebi svima zdravim elementima — življima — rat objavio. Ali za to opet, nemojmo se uspavati u zanosu svoje u izgled stavljene sigurne pobjede, jer dobar vojnik „kada je i najmanje opasnosti, — još je i onda oprezan i gotov, da brani i zasvidoći ono, na što je pozvan, tako i mi, kojismo virni ćuvari i upravo pozvani da branimo ćudorednost — i javan poredak, triba budnim okom da pratimo sve ono što se danas dešava u svitu — i što će se i kod nas desiti, pa sve ono što je nevaljalo i Bogu ne ugodno, to za rana iztrebljujmo i odklanjajmo, dok nije klice dubljega korena pružilo, i zlim plodom urodilo, a da se ne samo obći svitski-nego i naš domovni vazduh počeo kužiti, to vidimo iz toga, što se ne samo u katolićanskoj Italiji već i većinom u protestantskoj Nimačkoj — pa baš i kod nas u Austro-Ugarskoj počeo zakon gaziti i zapovisti evangejske ni u šta smatrati. Pitamo, kuda to vodi, kad se jedna i ista krv sa krvljom miša. — Kad se tajna vinćanja ni u šta ne uzimaju. Kad se Božije mudro slovo ruži. Kad se Bog poriče i kad se poreklo i narav ćovika sa skotom u svezu dovodi, kao što to naši priterani slobodnjaci ćine?

Moželi tu onda pravi ćovik i kršćanin, da zažmuri i ravnodušno skrštenih ruku sve to gleda i ne višt se tome ćini? Ne, to ne može i ne smije jedan pravi i pošten ćovik kršćanin da ćini, to me se mora na put stati i mora se kraj učiniti. A mi se nadamo, da će se tako i učiniti. Lip nam primer u tome daje Engleska, koja je u najnovije dobo postavila na vladu

umerene (konservativce) ljude. Inglezki prizor nemože da ostane bez uspjeha u franceskoj, španjulskoj, pa baš i u Austro-ugarskoj, jel ako se ove države nebudu osviestile, neće im drugo zaostati, već da svoje službovanje podiele medju Berlinom i Petrogradom. Nitko mudar neće onda dvojiti: da je u njima duh javne ćudorednosti obamro, i obće gospodarstvo do temelja podkopao.

P O R E Z I L I Z A J A M ?

To su one obe stožerine, oko kojih se kolo vladavine kreće. Koje od obih jest manje zlo? Porez patri u narav društva, te samo kod robovah, koji ništa svoga neimadu, ili kod divjih, koji bez redarstva živu, neima tiuh.

Mi moramo jedan dio svog imetka žrtvovat, da drugi održimo, a država ima troške za uzdržavanje.

U staroj Grćkoj zvaše porez „blagostanjem Grkah.“ Kakva li vremena i kakva država, u kojih porezi sreću naroda ćine! koji ipak uz vjerozakonah jest vazda slobode zaprioka i bunah zametak bio.

Naš porez jest slika one stoglavne zmije, kojoj, odsječeš li jednu glavu, nadoraste stotina drugij. Pa je ipak porez još naravniji i manje ubitaćan od zajma, nesretnog naime načina za zlorabiti javnu vjeresiju, narod založiti na duga vremena i liharvomi ga izručiti. Zajmovi su pogubne zamke za vladaoce i ministre. Narod mora napokon opet porez davat, da se kamati plate, dok se sve nepomrsi i nezaplete, pa države kolokret nezapne il se nestrovali.

Englezka i Francezka su najvećma vjeresiju države zlorabili, — kod ovo su se posljedice konceom prošlog vieka već vidile, a kod one, koja nije tudjinu već samoj sebi dužna, vidjet ćedu se.

M. N.

NJEŠTO O LJUBAVI DOMOVINE.

Napisao : St. K.

III.

Tko svoju domovinu iskreno ljubi, taj neće samo dužnosti svoga stališa točno izpunjavati te ako je domovina u pogibelji u pomoć joj priteći, nego on će i u mirno doba (tj. kad mu domovina u pogibelji nije) nastojati svakim mogućim načinom njen napredak i razvitak podupirati, a to će širenjem prosvjete u puku — kao što smo u II. točki kazali postići.

Zalostno je i kukavno stanje našega naroda u tom pogledu. Neznanstvo našega naroda je uzrok, što se na niskom stepenu kulture nalazi, što se nemože uzporediti s drugim prosvietljenim narodom. Badava mu sva njegova dobrotu i vještina, badava sva hrabrost, kad znanja nema, svaka će ga šuš prevariti, a neće ni napredovati moći, jer bez znanja dan danas nema ni napredka. Neznanje je uzrok siromaštva u našem narodu, neznanje je uzrok da muje blago (domaća marva) mršavo i kržljivo, neznanje je uzrok, što su mu zemlje kao vinogradi polja i livade slabe, jer je dobro obradljivati nezna. Svemu tomu je uzrok neznanje, svim nevoljam u našem narodu je uzrok neznanje, kao što je to naš slavni pjesnik Ivan Trnski u svojoj pjesmi. „Vilin prikrik“ veoma dobro izrazio.

Medju inimi navadja on za primjer Niemca koji je znanošću u svakom obziru moralno i fizićno napredovao. Moralno, jer veli niti krade, niti ubija, niti psuje, nego kao pošten ćovjek liepo miesto u svietu zauzima. Fizićno pako, jer si je znao prigospodariti liep imetak o kojem udobno i bezbrižno živiti može. Navadja naime, kako Niemac bolje od našega naroda zemlje obradljivati znade, kako iz hrdjavih i neplodnih plodne i dobre zemlje priredjuje — onda da je naravno, da mu se trud dvostruko izplati. Nadalje napominje blago, koje je kod Niemca ugojeno i debelo, da ga je milina gledati, a kod nas mršavo i kržljivo, jer naš narod nezna šnjim postupati i njegovati ga. Kukavština i neznanje glede ostalih potreboća našega naroda, gdje takodjer sav dobitak, koji bi inaće kod nas nastao, izlazi iz zemlje, najbolje oznaćuju sljedeći stihovi :

„Izim pluga i motiko jedno Neznaš jedan zakružit šestarom,
Slabo ćeg se prihvatit umioš Neznaš dignut, ni vagalom vagnut,

Ni primjerit, ni uzravnat sdubee.
Kad je zidat, zidje ti Talijan
Cigalj i krec žože ti Talijan.
Kranjac treba, kad je gradju sjeći
On ti jarke medjom u kliš kopa,
On u okna urezuje staklo
On ti plete kotarice, koše,
Što je bolje, gotovi ti tudjin
I svaki ti otmilje dobitak.

Mršavo mu s'laka prodaš blažee,
A on tvojim ugoji ga sienom,
Blažee dvostruk izmetne mu novac,
Krenke tvojim kuruzom udeblja
I prodaje mast u dobru cieniu,
Lud ga gledaš, gdje on napreduje
I bogati pravom tvojom mukom
A ti unj se ugledati nećeš,
Ni napredka nadobit si neznaš !"

Svemu tomu veli naš Trnski uzrok je neznanje. Blagos-
tanje svakoga naroda raste sa znanosću i prosvjetom ; stoga je
dužnost svakoga pravoga rodoljuba, da u koliko može širi pro-
svjetu i znanost u narodu. Tu potrebu je i Trnski priznao i
uvidio jer više našem narodu na koncu spomenute pjesme :

„Stoga rode i opet ti kličem :
„Prijvati se nauko i knjige
I po knjizi triezna nastojanja
Da ti s'gore njesto seje vilo
Nezakuka kukavica crna !““

Iz toga se može viditi, da svakomu pravomu domoljubu,
koji želi, da mu bude domovina sretna i dična, mora ležati na
srcu naobraženje svoga naroda. On mora svoj narod iz tmina
neznanstva osloboditi, on ga mora podučavati i u njemu pro-
svjetu širiti, da se tako po znanosti digne i obće blagostanju
domovine se postigne. Toj dužnosti može i mora svaki pravi
rodoljub zadovoljiti napose pako svećenstvo. Zvanje bo sveće-
ničko već po sebi donša dužnost obučavanja u crkvi i školi.
Osim toga svećenik najviše dolazi u doticaj sa narodom, pa
stoga najviše prilike ima narod podučiti i izobraziti.

Osim svećenika svi pravi domorođci manje više toj duž-
nosti naime prosvjeti naroda zadovoljiti mogu. — Oni to mogu
podupiranjem književnosti i to p o r o m ili n o v c e m.

Kako će kod nas književnost cvasti, ako ju nitko nepo-
dupire ; ako oni, koji bi to mogli, učenjaci naime plodove uma
svoga neobjelodane ? Nadalje, kako će se moći knjiga uz jefti-
tinu cieniu, tako da ju i puk dobiti može, izdavati, ako ne bude
što više predplatnika bilo. Isto valja i o novinah. — Podupira-
ti moramo dakle i novcem književnost. Nadalje moramo i um-
jetnost podupirati. Bez podupiranja i pripomoći se neće nigda
kod nas moći umjetnost dići, jer ako se umjetniku poduzeće
neizplati, neće sigurno ništa dalje poduzeti, što bi mu samo
na štetu služilo. Tako dakle moraju pravi domoljubi i toj duž-
nosti zadovoljiti se promicanjem znanosti i prosvjete u puku
takodjer sreću i blagostanje domovine sve više utemeljiti.

Napokon mi je ovom sgodom napomenuti još jedno zlo,
koje se je baš kod nas u našoj domovini najviše ugnjezdilo to
koje njen razvitak najviše prieči, a to je ona stara i kleta
n e s l o g a. Nesloga se kod nas svakom prigodom pokazuje. Ta
gledajte samo, koliko političkih stranaka kod nas ima, koje se
neprestano jedna proti drugoj bore te tako sile svoje uzaludno
broše. A i u privatnom životu i u književnosti, skoro u svakoj
stvari diže nesloga oholo svoju glavu to prieči, da ljubav i bra-
tinska sloga blagostanje domovine promiču. Pravi rodoljubi
moraju dakle nastojati, da te nesloge na uvieka nestane, jer
složnini silami samo se napredovati može. Neka nigda neza-
borave onu našu narodnu :

„Slogom rastu male stvari
A nesloga sve pokvari.“
Sloga od Boga a nesloga od zloga.

Tako dakle u kratko nacrtah biljega, po kojih se poznaje,
dali tko u istinu ljubi domovinu svoju, dali zaslužuje ime do-
morodca ili domoljuba. Svaki će moći sada dobrano suditi da
zbilja samo onaj ljubi domovinu svoju, koji dužnosti svoga
stanja (stališa) točno i svjestno izpunjava, koji joj kad treba
u pomoć priteče to prosvjetu i znanost u narodu širi. — Svaki
će moći nadalje iz dosad rečenih suditi u koliko je svojoj zada-
ći zadovoljio, a moći će i sebi nauk izvesti, kakav treba da
bude, ako sbilja domovinu svoju ljubi, njeno blagostanje i
sreću želi.

Ako ovo moje redke tkogod uvažio i k'srcu si uzeo bude,
to će mi biti, kao najmanjemu naše mile domovine najveća
nagrada.

S V I L E N K A.

Na blagom jugu, bio je jedan grad, ime mu je bilo
Krnjevo, u jednakoj daljini od Sinjena, i crna Mora, nastavljen
uz podnožje jedne visoke planine. Uz ovu se pružala od svih
strana krasna polja a na tima se izmjenjivale njive, ornice, li-
vade i pašnjaci, iz medju kojih se tamo i vamo uzdižaše sela
u kojima je orio jedino naš slavenski jezik. Planina ova je izgle-
dala čudnovato ; jedva je trpila na doljnjem svojem dielu usad-
jenu lozu, da rodi rujno vino po slavenu osobito obljubljeno. On bo
je čistog srea i prostog uma, netrpi laž, mrzi pritvaranja, pak zaoto
mu negodi bjelo vino, premda se ovo neda, piti u svojoj izvornosti,
već kako tvrde drngi narodi, onda samo izruči svoju čud i narav,
ako se umiša vodi. A dalje sve do vrhunca ma s koje strane tako ti
se vidilo, kanda bi plugom obrazdjeno bilo. Al ako si se teškom
mukom uzpeo na uju, orda si se osvieđeo : da je to grdno
kamenje, što tamo amo stoji razbačeno. Tusta se već mudri
glava o misli obijalo : kakva je strašna sila biti mogla, što je
ovo kamenje ovako razbacila. A puk je od vajkada smiešljao ;
da je ovo morala biti veća sila no čovčija, i poklem u njegovoj
glavi, za ovom prvo mjesto zauzimaju Vile, zaoto su starij svo-
jim unučadim pripovidali : da su ovo zločudne, i čovieku ne-
prijatne Vile, uzorale s onim gvozdenim plugom : što se u pod-
zemnoj plutonovoj kovačkoj tvornici sastavio onda : kada su se
na ovoj plodnoj nizi nastanili slaveni. A od ono doba, da je
ovo svratište svih onih vještica, što iz ljudstva po ovima zlo-
čudnima Vilama proniknu, da se noćom nalegnu na usniveue
hrlebre muževu, pak im izsisaju svu kripost i snagu, da zapla-
še rodilje na babinami, da nabace čine na zaručene, da uvrača-
ju djuvegiju, il nevestu, da se u vjenčanom krevetu sljubiti
nemogu, da stanarici pometu svu umjetnost, pak neumi, zasi-
rit mliko, stalan sirac napraviti, il mastan sir za advent pri-
praviti. Pa ako im drugčie nepodje za rukom, a one nagone ov-
ce na hude trave koje ako pojidu, to im se mliko zakrvavi.
Nitko nije ovo puku kazo, ipak je nagadjo : da na toj planini
stanuje sve ono : što je slavenskom korenu neprijatno. Al od
kako se u Krnjevu oglasila Zubata Baba od ono doba je ova
planina dobila ime. Vitlo Zubate Babe.

Čudna je ljudska narav, baš gdje ugleda svoju propast, tamo
hrli, ko leptir na gorući plamen. Kada se Zubata baba rodila u
Krnjevu i od koga je povukla svoju lozu, to nisam našao ni u
pravoslavnoj, ni u rimokatoličkoj Matici, a baš sam dugo tra-
žio, ta i to je prirodno čovieku : da ako opazi vanredna ljud-
skog stvora, umah razgleda : gdje bi mu mater ugledao, i
s matere upoznao otea. Nije nam baš drago, kada ljudi videć i
one čine naši diece, što nepadaju u okrug mudrosti i čudored-
nosti, takim razpitkivaju za otea i mater ; ovo ako i nebi bi-
lo naravno, baš ko ono : da se osin sudara s injerom predmeta,
ipak bi bilo duhu krštjanskom prirodno, buduće je po Isusu re-
čeno : da dobro drvo donosi dobar, a zlo zao plod. Dosta je
žnati : da mah si kakva starač pitao o Zubatoj babi, nitko nije
čuo ni vidio njene roditelje, ni poznavao mjesta odkuda je pro-
nikla ni traga, skojim je u Krnjevo došla. Svaki je samo toliko
znao : da je Zubata baba već onda na glasu bila, kada je čovio
kom bio, odud se o njoj prosulo obće mnienje, ne samo u
krnjevu već u ovom cilom slavenskom okolišu : da je pronikla
od vještica s druženi s onim neprijateljskim Vilam, što su ovu
planinu uzorale. Zubata baba je stanovala na onom kraju grada
krnjeva, što se zavio u provaliue planinske, tu je imala u
kamenje uvajanu kujnicu i sobicu.

Narav običaje sve ono okrasiti, što dolazi na zemlji, pod i-
menom planina dolina il ravna. Dobri Bogo se postarao da
bude svagdi što godi duši i tielu čovieka. Ako ti nerodi pšeni-
ca, da se bjelom kruhom ugadjaš, a ono ti rodi rač, da glad
sladkim hlebom zagojatiš. Ni ti je ugodno zemljište da ti odgo-
ji kučansku živinčad to ti se spore za lov odlišena zvirad. Neće
ti zemljište da povratí sjeme stostručnim plodom, to ti uzrastu
drva, da ti svakojakim voćem zaslade usta. A nije kutiča, il
zalogaja nać mah i koje slike i prirodo zemljišta, što nebi
miloljubni Bogo narešio bio ugodnovonjnim cvatom. Al nije
tako bilo gnjizdo zubate babe. Jedva si smio da omaniš nanj
zabasanim pogledom : tu ti je rasto korov, komu se lištja

nadmećalo u širini i duljini s onim što je zakrivalo čelavu glavu proroka Jone, vrata i prozor obraslo je grmlje što niti evati niti rodi, već samo skriva zmijske, i guštere, a pridovrje kada je bilo zasijano babinom iglom i srbskim trnjem.

Zubatu babu nitko nije vidio u crkvi, ni na mrtvačkom sprovodu, ona se nije u svatbama veselila, niti u obiteljnoj nesgodici cvilila. Koju je opazio, taj se krstio, i veoma rado: ako je kapčicu svete vode dobio, u obće se govori: da je pogurena bila, kada se već i devedeseta godina nanj nalegla, a koža joj na licu bila spečena kada je već ugledala neizbrojenih rodjaka sunca, kosa na glavi uvijek razčupana bila, kada je u ono doba rođena, kada još nisu pronašli česljava diljat od rogova. Za odiću je imala kožu bez rukava, na kom je bilo više zakrpa, nego godina zabilježeno na čelu jednog poštenog starca. A suknja je valjda tada predena, kada su Slaveni, u rimskima legijama vojevali, zube je imala velike bjele, i cile baš ko od slonske kosti izdijlane, vele da se s ovima i rodila.

Ako si joj pridovrje gleda, zakleo bi se, da tuđan barem za 50 godina nije čovjek ili živina prolazila. Ipak se s usta na usta raznosio glas: da ono zlo što u ovom okolišu priko vrata koreni slavene, sve iz te kamenite špilje izlazi. Čuvsji ljudi u pridiki: da je na mjestu Sodome i drugih pet gradovah, prokletih zbog bludnosti nastalo more, poznato pod imenom „mrtvo“ buduće svašta, što dodje u doticaj s parom, koja odud izvire umori, bio čovjek, ili ma kakva živina. Svi uzdahnuše iz dnboka srca i pomisliše na špilju Zubate babe.

PUKU ZA POUKU.

(od bb.)

Tko tešk i h r a n a d o p a d e. Ranjeniku prije svega valja krv obustaviti, a to se postigava najlakše, ako se prstom iznad rane pretisne, a na ranu metne svilača (šarpija) u mrzloj vodi otcu ili rakiji nakvašena, preko rane stavi se saljepilo (plaster). Ako je ozleda udarcem ili gnječom nastala, tada se daju na ozledu obložci mrzлом vodom i rakijom (žganicom). Uvari nešto arnike namoči tim čiste krpe i dotično mjesto obložiti; još je praktičnije jednu jedaću žlicu arnikove tinkture u litru (sajflik) izdijeliti i tom tekućinom potrebne krpe namočiti. Ako se je osim zgriježenja takodjer i izčesaenje kojega zgloba slučajno, tada neprestano nanj mrzle obloge meći, sasma mirno stoji ili leži, dok neprisprije kirurški pomoć.

NOVINSKI GLASI.

Moriones General republikanski htivši podrit sriedinu tabora karlističkog prema Bilbao, izgubi 3000 momaka. — **Elsasani** prosvjeduju proti izjavi kada se oni nebi protivili ujedinjenju s niemackom. — **Niemacki car** izjavlja u pismu G. Rusellu inglezu pisanu: da vojuje za protestantisam protiv katolicizmu. — **Gladstone** bivši inglezki ministar zahvalio se na ponudjenju kneževsku čast. — **Nj. Velicanstvo** je milostivo nadarilo udovu pokojnog generala Gablenca sa godišnji 6000 fr. — **Varka i u gradjenju** Poštansku bolnicu treba lo je izručiti, zbog nevaljanosti ugrađenih drvah. — **G. Bismark.** Kani franceske biskupe zbog uvriedljivih poslanicah pastirski, kod tamošnjih sudova pritužiti. — **Edenbourgski herceg** zet cara ruskog 12 ožujka obdržava svečani ulazak u London. **Bošnjackim** izagnancem uručena su carska putna pisma, po kojima se ovlaštuju na povratak u svoju domovinu. — **Svojinu** tako zvane ugarske parobrodsko družine primila je bečka družina, pa će dugove izplatiti a dionoc s 10 fr. nagraditi, kod nas poduzeća nemaju sriće, i to jednako zbog neumitnosti i nevaljanosti ravnatelja. **Japanci se** oružem opiru, reformam, što ih uvadja car. Kazalismo da mora biti jalova svaka nakana ako nije kršćanska. Nu japanci se i tuže: da je ponudjena civilizacija i skupa. Zlato i srebro nedotiče, već se novac pravi od papira. Siroti misle, da je kod nas drugčie. — **U Brasilii** Amerika rukovode državnu vlast, slobodni zidjari, ovi najlutji zlotvori crkve katoličke. Biskupa od Perambuko utamničilis, što je otkrivo nevaljane nakane zidjarstva. Al mu je poslanica krasnim urodila, plodom jerbo su se mnogi veliki dostojanstvenici odrekli, ove kuge. — **U Maceolonii** nekoje bugarske obštine stupaju u jedinst s rimskom crkvom. — **U carigradu** uzakojeno je razdijeljeno katolički Jermenah. — **G. B. Gyulay-Edelsheim** vojni zapovjednik po ugarsku začeo je svoje uredovanje. — **Još ćemo i potvrditi**: da kod nas idje asiatički: evo neki keeskomotski posjednik Sigray Janoš očituje pred kapetaniom: da je 15 godišnju curu rodom iz slovačke Bistrice od nike prokletu babe Tere Feketo kupio za 60 fr. 15 vika ječna, 1 žak kok. i 1 svinče. Isti taj je već i drugu mladju curu kupio.

Al valjda čemu sud metnit nož na grkljan. — **Novine franceske** prije no što bi unišle u niemacku prigledaju se u Strasburgu. Vidi se bojazljiv taj Bismark. — **Prusi kane** osnovat zakon, po kom bi se u pruskoj odsudjen pop izgonio iz svega carstva. — **Bismark** izjavlja Jokayu u Berlinu: da su na gospodovanje pozvani u austro ugarskoj, niemci i magjari, a drugi su dobri za vojake. Mislimo da ni ovo nije posljednja vrlina najškole kod Bismarcka. Ured. prusu netrieba ni laptić od nas, mir bi mogao pobrkat samo papa, ko se nebi spomenio razgovora ukova s jagnjetom Ured. — **U Pešti se prosuo glas** da je uzajmljeni novac već izteklo, pak će triebat nov zajam sklapat. — **U Americi** su iznašle žene kako valja stat na put pijanluku. Skupe se pred crkvom pak moleć i pivajuć u prošinu odu pred mijanu, gdje se toći rakia; pak, ako tamo svrati kakav čoviek, izvieu mu ime, kažu na glas koliko ima diece, kako se vlada prama žene i diece. Ovim načinom su već mnoge mijane pozatvorane, jel se ljudi neusudjuju u takve ulaziti pred koje se naredjaju ovake žene. — **Serrano i Topete generali** otišli su iz Madrida sjevernoj vojsci da je izliešo iz onih rana što su joj zadali karliste. — **Nj. Velii. Prejnsi car** uvrstio je dva mladja sina Nj. Vel. ruskog cara u austrougarsku vojsku Sergiusa kao nad a Pavla Aexandrovića za poručnika. — **Delegacie** će se sastat u Pešti 20 Travnja. — **Glad mori indiance** ljudi cili dan rade za 6 nov. a inglezki poduzetnici tražo načine kako će im i od ove male nadnice što odkrujit. — **Ilazsulo stranakah** saborski vlada sve jednako. — **Nj. Vel. prispilo** je u Budim, M i n i s t a r t a r t s v o je pridalo svoju ostavku. Teška je zadaca drugo nastaviti. Zavladao je u parlamentima da poslanici kod kuće planduju, i dnevnic primaju. U Talianskoj prisutni dobivaju svakiput celulje, i samo se na ove izplataju dnevnic.

G A Z D A L U K.

Umorstvo miševa. Na gospoštini Ugarskoj — Szent Lőrincz — okolo sitve kopali su jendek, tim načinom propalo je 35,960, dieca su izlili 24,866 za svaki deset miševa platili su krajearu time je umoreno 199,880, u gnjizda sipalisu fosfor i poginilo je 66,740, ukupno 326,946 miševa. Dakle netrieba oklievat, već gdje se ovaj bič pokaže, složno svaki na svojoj njiivi, neka goni miševu, pak ako se neizkorenu barem će se umanjat. A drugčie će nam žetvu priotet.

Suh korun (krumpir). U ovom listu dosta se već spominjalo o korunu. Vriemo će skoro doći da ga treba opet saditi. Naši gospodari običaju preko zime u rovotke zakapati krumpir. Običaju ga prikrivati pod jesen slamom, sienom, dračjom ili gnojem (djubrom), pa zatrpana zemljom izvlačiti iz rovotka (jame), u kom i prečesto većinom potruje. Ni neznadoše dakle da se i suh krumpir može saditi.

Svjež (frižak) korun valja donieti s polja ili iz pivnice, pa ga razastrti u kuhini na obješenu ljesu (košaru), dje se dotlo suši, dokle ga treba saditi.

Nesmie se naglo u kuhini pri žestokoj vatri i toplini sušiti; jer će mu velika toplina nahuditi. Najbolje je ako koncem mjeseca veljače sadjevni krumpir razastremo u životinskih štalah o gredah po daskah i policah. Tu se lagano suši. Jer tad neće opljesniviti. Ostat će zdrav. I uroditi će mnogo obilatije neg onda, kad ga mokra i razkalanana u zemlju usadjujemo.

Tko nevjeruje, nek se osvjedoči!

Blaž.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 9. Ožujka. Žito ban. 81 fn. 7 f. 50—65 n. 86 fn. 8 fr. 5—15 nv. tisans. 81 fn. 7 fr. 60—75 n. 86 fn. 8 fr. 20—30 nov. Pestan. 81 fn. 7 fr. 55—70 n. 86 fn. 8 fr. 15—25 n. Stolnobiog. 81 fn. 7 fr. 75—85 n. 86 fn. 8 fr. 25—35 n. — Raž 80 fn. 5 fr. 60—65 n. — Ječam. 72 fn. 3 fr. 95 4 fr. 28 n. Zob 50 fn. 2 fr. 25—28 n. carin. mž. Vuna sriedjojna 133 fr. češlj. 103 fr. litnja 82—87 fr.

Novac. dukat 5 fr. 23—36 n. Srebro na 100 fr. 5 fr. 50 nov.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 9-og Ožuj. : 3' 5" nad 0. opada.

Požun 9-og Ožuj. : 2' 2" nad 0. „

Vriemo odpuštalo, oblačno.

Poruke uredništva.

Kurd. Za ono što je izostalo, triebali bi oni stari ljudi. Illok G. I. L. Što god nas je više to smo snažnii. Djak. Već prije pisma je štampano.